

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.
Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Chestiunea Bisericii Românești. ✓

Bisericile Românești ortodoxe, în situația de azi, sunt patru la număr: în Regat, la noi, în Besarabia și Bucovina, avându-și fiecare organizația sa particulară mult puțin deosebitoare. Cei mai deosebiți suntem noi, cu constituțiunea noastră singulară „democratică”, ce ni-am făurit-o între împrejurări speciale.

Autoritatea cea mai înaltă, deopotrivă în toate aceste Biserici românești, sunt șefii ierarhici — mitropoliții — respective în Regatul vechiu și la noi Sinoadele episcopicești, cari încă vor trebui unificate.

P. Sf. Sinod al Bisericii ort. române din Regat este alvia, la care trebuie să graviteze Sinodul nostru episcopesc, dimpreună cu mitropoliții din Besarabia și Bucovina.

În sinul sf. Sinod al Bisericii din Regat va trebui să se fixeze locul de ședere canonică al celorlalți Mitropoliți și Episcopi, între frații lor de aceeași treaptă, ori după — dându-se astfel ființă marelui Sinod Episcopesc al tuturor Românilor ortodocși.

Aceasta nouă orânduire involvă și o nouă restaurare a P. Sf. Sinod episcopesc, nu numai în partea exterioară a formelor bisericicești, ci și în direcția de a face, ca Marele Sinod Episcopesc al viitorului din România-Mare, să devină cel mai efectiv organ pentru intensificarea vieții religioase-bisericicești la Români.

De aceea, spre a se ajunge și mai ușor la realizarea acestei probleme capitale bisericicești neglijată mult în trecut, cătră scaunele existente, în sinul P. Sf.-lui Sinod vor trebui să se adaugă altele nouă, cari se cad a se ridica pentru Episcopiiile, ce mai trebuiesc înființate în provinciile nouă ale Regatului, unde — ca la noi — nu eră dată posibilitatea unei organizațiuni bisericicești mai largi și mai desăvârșite.

De sine înțeles, factorii chemați ai Bisericii se vor pronunța la vremea sa ori pentru organizația unitară-patriarhală, ori pentru cea unitară-sinodală, între cari organizații sunt deosebiri.

Ideia de unificare a Bisericii tuturor Românilor ortodocși sub ascultarea mitropolitului de București — ca primat eventual ca patriarh românesc — și sub un Sinod episcopesc comun, atrage în discuție și *unificarea constituțiunii bisericicești*.

Între Bisericile Românești particulare de azi noi suntem cei mai deosebitori în

ale organizației bisericicești. Biserica din Regat, cele din Besarabia și Bucovina stau pe un punct de mănecare mai apropiat între olaltă, reprezentând — mult puțin — principiul de guvernament bisericesc după vechile orânduirii.

Noi de sigur, și nu fără de oarecare temeii, vom avea titlul de a fi susceptibili la unificarea constituțiunii bisericicești. Dar o jertfă ni-se va impune, de dragul unității, pentru care frații de peste Carpați au jertfit mult, și în sânge și în moral. Orgoliul, de a fi noi Biserica cea mai „democratic” organizată, va trebui să-l jertfim în parte, de dragul unității, în care, pe viitor, va residă o forță mai viguroasă și de un mai efectiv folos pentru întregul neam românesc și pentru Biserica lui.

Cât — și ce vom jertfi, nu se poate prevedea. Dar va trebui, ca și celelalte Biserici surori să caute a se apropia de principiul reprezentativ și democratic al Statutului nostru organic, întărindu-și o parte din forturi și cu elementul mirenesc.

Cu organizația noastră bisericicească autonomă și democratică — pe lângă multe greșeli, ce le-am săvârșit în cadrele constituționalismului nostru bisericesc de jumătate de veac — avem, *totuși*, un titlu de laudă cu Statutul organic al nostru, care este un semn de progres în evoluția vieții de drept bisericesc oriental. Mai ales dacă am avea înțelegerea vremii și a tradițiilor, de a-l întregi; dacă l-am ști curățit de câteva ecrescențe, și dacă ne-am putea desbără de unele rele obișnuințe formaliste, cu cari am dat față în practizarea lui!

În raport cu Statutul organic — în locul discuțiilor aprinse, purtate singuratic de prin scaunele presidiale ale Consistoarelor, Sinoadelor și Cogreselor cu provocare la drepturile și la puterea arhierescă, acum constituționalizată — va trebui ca P. Sf. nostru Sinod Episcopesc, ca și *colectivitate* și în mod *organic*, să-și caute legătura, în care crede că are drept să se pună față cu viața bisericicească — administrativă, justițiară și reprezentativă — acum constituționalizată și ea.

Cu un statut organic întregit pe cale dreaptă și desbrăcat de unele obișnuințe rele împrumutate; cu un statut organic, care, *in sus* ține la legătura firească și canonică cu P. Sf. Sinod Episcopesc, iar *in jos* va fi de un democratism atenuat: ne-am putea prezenta și înaintea celorlalte biserici surori, oferindu-l ca punct de ple-

care la întocmirea unei organizațiuni comune și unitare pentru întreaga Biserică ortodoxă română din România-Mare.

Dar și până să plece cei în drept pe drumul, foarte greu de nimerit, al unor fericite și fericitoare reforme bisericicești; și până să putem ajunge la o organizațiune unitară, noi vom ține la Statutul organic — așa cum este el — cu scumpătate, din motivul că este al nostru; pentru că el este un triumf al Bisericii noastre în raport cu puterea de Stat și cuprinde în sine principiul autonom, prin care se izolează orice influințe externe în afacerile Bisericii.

Pornirea spre reforme bisericicești s'a început în Principatul României, de loc sub domnia lui Ion Cuza Vodă. Iar mai înainte de noi cu vr'o zece ani s'a votat legea despre Conzistorul superior pentru Biserica din Regat, — cărei legi i-s'a zis, întocmai ca reformelor lui Cuza-Vodă, pe numele de necanonice. Creierea Statutului Organic, la 1868, cade între aceste două porniri de reformă bisericicească din Regat. Acestui Statut, de asemenea mulți i-au zis, că este anticanonic în unele puncte. Iar dincolo, în Bucovina, — în afară de pornirile similare cu cele dela noi de pe vremea lui Șaguna și Hacman — auzim, în timpul mai recent, părerea unui profesor de drept bisericesc dela Cernăuți (Dr. Valerian Seșan, în Nr. 40 din „Glasul Bucovinei”), că admiterea elementului laic la deliberarea și deciderea unor chestiuni compatibile cu aceasta stare, nu contrazice principiului bisericesc, și că chiar e o necesitate a vremii. Ce rezultă din toate acestea? Aceea, că chestiunea reformelor de constituțiune bisericicească — de sine înțeles cu precauții și între anumite cadre — poate fi discutată liber și astăzi, și chiar este o necesitate în general simțită, de a trebui discutată. Tot aci putem remarcă și aceea, că în biserici refractare față cu laicii, — cum erau mai aproape de noi biserica latină ungară și cea unită română, — de asemenea s'au împăcat, (până acum ce-i drept numai în teorie, neavându-și tradusă în practică organizația de acest fel) cu ideea de colaborare a mirenilor în unele cauze.

Din partea noastră s'adaugem acum aceea, că azi, când ideia democratizmului se ridică în lume d'asupra principiului auteritar, bisericile românești, guvernate exclusiv în mod ierarhic-autocratic, încă trebuie să caute a cedă într'o măsură oarecare acestei idei a vremii, cum a făcut-o

deja Episcopatul nostru din mitropolie la 1868, învoindu-se la creierea Statutului Organic de azi. E vorba adică nu numai de o acomodare posibilă a Bisericii la vremile nouă determinate de principiul democratic, nu numai de o divizare a datoriilor și muncii sporite care trece — dimpreună cu răspunderi cu tot — de parte peste puterile omenești ale singuraticilor noștri ierarhi, ci e vorba și de a-i lega prin aceasta pe credincioșii înșiși, și mai de aproape, de Biserică, prevenind stările de indiferențism religios care prinde tot mai adânc în suflete.

Iată ideea — unei moderate democratizări bisericești — care ar putea fi pusă la temelie unei constituțiuni bisericești nouă și unitare pentru Biserica ortodoxă română din România-Mare. — Aici, poate, ar reacționa, numai Chiriarii, sub cuvânt că li-s'ar micșora vechia putere canonică. Aceasta putere însă nu este scop, ci numai un mijloc în serviciul sfintei Biserici, și astfel, în mod parțial, s'ar putea și aicea constituționaliza — cum s'a putut și în Statutul organic, — împărțindu-se o seamă din activitatea și din răspunderile Episcopatului.

*

Spre scopul întocmirii unei constituțiuni unitare bisericești ar fi de trebuință, să se inițieze preparativele pe calea unei comisii sau anchete, ce ar stă din teologi și profesori de drept bisericesc și alți bărbați cu experiențe bisericești, — din Regat și din toate provinciile nouă românești*).

Dar și până să se ajungă la unificarea constituțiunii bisericești, nouă și celorlalte biserici din provinciile nouă ale Segatului are să ni-se garanteze organizația de acum, dimpreună cu independența bisericească. În acest senz avem în Orient cazuri similare de precedentă. Unul e al bisericii din Cipru, recunoscută de sinodul IV ecumenic din Calcedon în cadrele imperiului bizantin. Celalalt caz similar, e dela începutul veacului trecut, când Biserica ort. din Iberia sau Georgia (în Caucaz), de groaza turcilor, a intrat sub scutul politic al Rusiei, pe lângă respectarea independenței sale bisericești.

* Când se tipăresc aceste știri, aflăm în „Neamul Românesc” (Nr. din 18 Februarie c) o propunere a p. profesor universitar și consilier consistorial din Cernăuți, Dr. Emilian Volușchi, în sensul, de a se convoca un congres bisericesc, la București, „spre a se sfătui despre unificarea și organizarea Bisericii” tuturor Românilor. Fiecare eparhie ar avea să se reprezinte prin câte 6 delegați: 3 din cler și alți 3 din mireni, din cari „unul va fi numai decăt țaran”, și cu toții evlavioși”. Cătră aceștia să aibă loc în congres, cu vot viril, toți profesorii celor două facultăți teologice dela București și Cernăuți. Acest congres ar avea să se ocupe de: a) Constituția Bisericii, b) Biserica și Statul, c) Clerul, d) Oficiile bisericești și în deosebi crearea, schimbarea, conferirea și administrarea acestor oficii, e) Biserica și Școala, f) Căsătoria, g) Cultul liturgic, h) Avera bisericească.

Predică

la Dumineca II-a din marele post.

Isus binevestind adevărul, în calea sa ajunge în Capernaum. Lumea aude de venirea lui și se adună să-l asculte învățăturile. Iată că în timpul cuvântării Lui, niște oameni aduc pe un slăbănog într'un pat purtat de 4 bărbați și neputând străbate în casă pe ușă, au descoperit casa și au lăsat slăbănogul în lăuntru. La evrei erau casele cu acoperiș aproape orizontal, pe coperiș își făceau ei preumblări și aici se așezau de se odihneau ziua. Din coperiș dădea o scară în interiorul casei, deci pe această scară au lăsat și pe slă-

bănogul din evanghelie. Isus văzând atâtă încredere în el, vindecă slăbănogul și sfidează obrăznicia fariseilor, cari căutau motiv de a deține pe Isus. Mulțimea văzând minunea aceasta vindecarea slăbănogului — și-a întărit credința în Dumnezeu — dându-i laudă.

Acesta ar fi pe scurt conținutul sf. evanghelii de astăzi. Ce momente mai însemnate a-ți crede, că am putea noi fixa aici? Credința cea mare a slăbănogului, că Isus îi va redă sănătatea și această credință îl face de intră în casa unde eră Isus, pe coperiș. Dar mai avem aici de fixat încă în două note, două însușiri pe cari se bazează sf. evanghelie: Când Isus vede slăbănogul zice: „Iartăți-se fie păcatele tale”, și după ce i-a lertat păcatele zice: „Școală ia-ți patul tău și mergi la casa ta”. Aceste sunt notele curățirii sufletești. Un slăbănog plin de păcate, dar readus la conștiința religioasă, se vindecă după ce Isus îi iartă păcatele. Deci în orice boală i-se alină durerea prin iertarea păcatelor. Sf. noastră biserică pe cei bolnavi îi împărtășește cu taina pocăinții. Această taină o practică Isus, când zice slăbănogului „Iartăți-se fie păcatele”. Deci în orice morb al nostru fie sufletească fie trupească, trebuie să ne câștigăm mai înainte iertarea păcatelor, căci numai așa ne însănătoșăm, ori ne ducem curați în cealaltă lume. Poartă taina prin care noi ne curățim de păcate. Șiți bine, iubii mei creștini, că sf. noastră biserică ne împune, ca să ne mărturisim de mai multe ori în an păcatele noastre înaintea duhovnicului și recunoscându-ne păcătoșenia, promțând îndreptare, ne câștigăm iertarea păcatelor și deci însănătoșirea sufletească. Această taină — dăruos — voi nu o urmați, nu dați nimic pe ea. Sunt oameni bătrâni, cari nu și-au mărturisit păcatele de când erau elevi, atunci s'au mărturisit, că i-a dus învățătorul — conform obiceiului — sa se dovedească. Și acești oameni bătrâni, plini cu păcate, își așteaptă sfârșitul vieții fără puțină mustrare de conștiință, că sufletul li-e încărcat cu noroiul păcatelor. Nu costează pe nime nimic mărturisi ea păcatelor, decât puțin timp și o cercetare amănunțită a sufletului. Și tinerimea iar plină de vicile lumii acesteia destrăbălate, vină mărar odată în cu inaintea altarului, cășogă iertarea păcatelor și prin aceasta o reînnoire sufletească și trupească. După cum simțim lipsa de a ne spăla din când în când într-g corpul nostru cu apă, spre a delatură murdăria de pe el, tot astfel trebuie spălat sufletul prin iertarea păcatelor. Dar nu e de ajuns o iușurare repede a păcatelor spre a ne dobândi iertarea, ci mărturisirea noastră trebuie să fie pătrunsă de părerea de rău, că am păcătuit și firma convingere că nu vom mai păcătui. Slăbănogul din evanghelie numai pătruns de convingerea că e păcătos și că se va îndrepta, costează de se apropie de Isus.

E plină lumea de păcate; orașele gam de tot felul de desfrăuri, iar viciul în toate formele a pătruns și în cele mai înapoiate cătuce. Și noi o ceată de apostoli, avem să luptăm cu toate relele. Păcate în toate formele, aliate cu furiile iadului, ca valurile turburate ale mării se năpustește și ne copleșesc satele. Erău vremuri, când satele noastre nu cunoșteau păcate istovitoare de viață; niște meseriași, industriași și pripășiți deia orașe prin sate au fost primii aducători, — veniră apoi soldații și ne-au inficiat satele. Ni-se istovește neamul și până când glasul nostru întoarce pe acești socialșiși, ateii, bolșevicii — ne trezim cu generațiuni pocite. Așa degenerază un neam, așa au degenerat falvicii noștri strămoși. Viciul și lenevia i-a făcut să-și uite de datoriile cetățenești și familiare și din fâlnicul imperiu au rămas ruine. Nouă ni-se împune greaua sarcină de-a curăți atmosfera de păcate, de a readuce viața normală casnică, căci așa ne mântuim neamul. Socotește că o activitate pastorală intensivă o abnegație, va repară răul, va aduce toate la limanul dorit. Mai și mai înainte, iubii creștini, fiecare dintre voi să se considere de un slăbănog. Acest slăbănog să caute prin taina pocăinții să se curețe de păcate și apoi îmbrăcat în haina albă a curățeniei să-și continue viața sa painică. Nu prea v'ați datat până acum la taina pocăinții; o faceți de acum. Slăbănogul se duce de se vindecă la Isus, iar noi să ne ducem la instituția lăsată de El spre acest scop, la sf. biserică. Cum un bolnav trupește cercetează o baie oarecare, totășă omul bolnav sufletește să se ducă la sf. biserică, căci numai aicea află tămăduire.

Cărturarii, când văd că Isus vindecă slăbănogul, cătesc contra lui; inimile lor erau negre de dorințe și cugete rele. Isus însă îi cunoaște și le zice: „ce cugetați aceste întru inimile voastre”? Lucru cunoscut. În lume dela început au mai fost două principii, al binelui și al răului. Deoțezu, dată cu Adam în rai e și diavolul, pe lângă el și fîngerii buni au fost și cei răi, nu e deci mirare că fariseii lucră contra lui Isus. Iși vedeau viața și terenul micșorându-se. Azi e curat lumea aceasta. Orice acțiune binefăcătoare e contrabandă lansată de duhul rău al oamenilor vânători de interese. Nu există o acțiune salutară ca să nu i-se afle cărtitori și voitotide rele.

În ziua de azi biserică reprezintă pe Isus noi suntem slăbănogii ce trebuie să ne vindecăm; ea reprezintă curentul sănătos și de urmași tot ce e contrar ei, se ține de ceata fariseilor și ce e mai trist, nu arareori întâlnești în societatea noastră oameni de altcăm deștepți, care cugetă cele rele în inimile lor. Soldați, cari năim de războiu erau buni fii ai bisericii, — în lipsă de păstorire în 4 ani — au devenit bolșevici azi nu le mai trebuie biserică, nu le trebuie războiuală în nimic, să dărime tot, ca pe ruinele dărîmăturilor să se ridice o lume nouă. O simțămăgire la colme. Nu se schimbă ordinea bisericească, nici cea socială, cu una cu două Te meliile lumii creștine de două mii de ani, sunt mult mai solide, ca bolșevismul, comunismul să le poată ceva surică. Aceasta e ceata celor ce cugetă cele rele. Formează aceștia o ceată neputincioasă, e un nor negru însoțit de frăsnet și vârtejuri, ce se ridică în zile frumuse și caldă de vară, pe ceru, care iute dispare fără urmă. Și soarele luminează mai frumos în urma lui.

În viață și dreptii au momente de slăbiciune, când se lasă răpiți de patimi, deplin slăbănogi. Să ne năzuim a ne curăți de aceste slăbiciuni, mergând la slujitorii altarului, spre a ne curăți de păcate. La orice boală să ne expiem de păcatele, căci numai prin aceasta dobândim rețea însănătoșarea. Sa nu cărtim, cugetând cele rele contra nimărui, mai ales cont a sf. bisericii, căci nouă ne stricăm.

Timpul de azi e cel mai periculos sufletelor ce vacilează. Curentul rău iute le ia și înora e potmolește năzuințele bune. Să ne rugăm Doamul, să deie putere sufletelor noastre, ca diaceze aceste vremuri tulburi, să ieșim cu inimile curate vindecați de păcate. Cum slăbănogul a fost vindecat și sufletește și trupește, așa să fim și noi. Amin.

Nicolae Ilișiu, preot.

Ce vi-se pare de Hristos?

Al cui fiu este El?

(Mateiu 21, 42.)

De F. Bettex. Trad. de N. Tandreu, preot.

(Urmare.)

Și el nu eră nici schimbăcios. Omul cel mai vrednic de iubit își are momentele sale de indispoziție, când el pe scart timp se lapadă și de cei mai buni prieteni ai lui, când nu-i ceva plăcut să stai de vorbă cu el, ci mai bine faci dacă-l lași singur. Hristos însă n'a fost niciodată cu toane, n'a fost niciodată rău dispus, n'a cunoscut nerăbdarea; în orice vreme se uitau la învățaceii lui, totdeauna se așeză peste ei privirea lui adâncă, blândă, pururea iubitoare și serios amicală, el totdeauna eră gata de răspuns. Omul cel mai mare și mai genial, cu mintea bogată în cunoștințe, înzestrat cu toate prerogativele, își are totuși și el slăbiciunile lui, micșonșia mea sa, adausurile nedemne de el, precum că dreptul a zis cineva: „Nici un om nu este mare pentru camerierul său!” Cum se obicinuește totuși — mai mult ori mai puțin — cu rolul său chiar și cel mai bun, este și el adeseori așa oțtate altfel, spune ceva așa, pentru ca să poată niare consecvent poziției sale sociale, sau intelectuale în arceace are apoi de urmare, că el iarăși cade din ce în ce din rolul lui și se înfățșează cum este într'adevăr, un om simplu, de care se lipsesc defecte toate, ce nu se potrivește nici cu titlul său, nici cu poziția sa, nici cu uniforma lui oficiască, sar

slăbuțu reverenda lui. La Hristos însă n'a fost posibilă nici o cădere din rol, pentru că n'a jucat nici unul; el nu numai că a vrut să fie un om mai mare și mai evlavios, sau fiu al lui Dumnezeu, ci el a și fost într'adevăr. De aici apoi lângă el' nici o vorbă, nici o privire, nici un gest, nici o clătinare din cap, nimic din ținuta, sau din mersul lui, n'a fost în disarmonie nimic. Ce nu se potrivească absolut pe deplin, sau să-ți dea impresia, că ar fi mai bine altcum. Ori că să vorbească despre aceea, că el a venit în lume să slujească, orică rostea cu liniște divină cuvintele maiestratice: „Voi mă chemați pe mine domn și stăpân și bine ziceți, că sunt”: aderenții niciodată n'au avut nici cea mai mică impresie de umilință, sau de îngâmfare vanitoasă. Care om ar mai putea-o repeți aceasta? Ceeace spune el și era într'adevăr deplin și desăvârșit fiecare simte în inima lui: Da, așa este! Tu vorbești adevărul! Tu ești sincer!

Dar ce sunt toate darurile unui om fără bunătațe, fără adevărata bunătațe? Există ceva bun, mai înalt, decât a fi om bun? Hristos a fost și nu numai teoretice, sau în idei, nu numai negativ, decă, că a fost fără de păcat și niciodată n'a făcut rău, nici nu l-a vorbit, nici nu l-a gândit; nicidecum, bunătața lui era una pozitivă, caldă, sinceră, lipsită de sentimentalitate, și o abundență manifestată a sentimentului, curată, adâncă, și era adevărată ca toate ale lui. Cine a mai mângâiat așa ca el pe cei nevoiași și pe bolnavi, pe săraci și pe cei păcătoși? Nu cu fraze și vorbe ticluite și cu mângâieri banale; nu le spusese lor, că ei nu trebuie să vadă cu ochi așa negri, că iar se va întoarce spre bine, că nu trebuie să-ți pierzi curajul și alte seduceri, de ieri noi zilnic aruncăm în urechile nenorociților. „Fericiti sunt cei săraci”, zicea el, „că accura este împărăția cerurilor. Fericiti sunt cei care plâng, că aceia se vor mângâia! În lume căzavă veți avea; mângâiați-vă: eu am biruit lumea”. Fiecare cuvânt o stâncă de granit, pe care poți clădi, fiecare vorbă o perină, pe care poți culca plin de încredere fruntea ostentă să mori fericit.

Și lângă vorbă el mai adăuga și fapta, înreagă, nu numai de jumătate. El nu recomandă răului numai un mijloc, prin care să-și poată câștiga iar puțința de a vedea; el nu alină numai durerile bolnavilor, ci cără cel dinlăi zice: „Spală-te și vezi”, cătră lepros: „Fii curățit”. Și așa s'a și întâmpiat. Și dacă pe cineva îl apăsau le nesuferit păcatele lui, el i-le iertă zicându-i: „Omule, iartă-ți-se ție păcatele tale”. Aceasta era mângâiere. Acesta era ajutor! (Va urmă).

Învățământul limbii maghiare în preparandia (școala normală) română din Brad.

— Fragment din monografia institutului. —

De Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Cu privire la învățătorul, care nu știe un-arește, inspectorul regesc de școale va lua în considerare nu diploma de învățător a respectivului, ci că știe să vorbească așa de fluent, curat și având bogăția necesară de cuvinte, ca să poată propune în limba maghiară materialul de învățământ al școlii populare.

Dacă învățătorul nu posedă aceasta capacitate de vorbire și de propunere a limbii maghiare, inspectorul regesc, conform §§-lor 2 și 3 în articolul de lege XVIII din 1879 și pe tezele articolului de lege XXXII din 1875, va avea dreptul numai decât procedura pentru exonerarea respectivului învățător, pe motivul că în urma defectuosității spirituale („szellemi fogyatkozás”) sau, nicăpabil a prevedea învățământul în modul arut de lege. Dacă un asemenea învățător e

membru la fondul de pensii al învățătorilor, inspectorul va recerca autoritatea bisericească să-l absoalve dela oficiu și în locul lui să numească un învățător ajutor, care știe bine un-gurește. La caz, că autoritatea bisericească nu răspunde la o asemenea recercare a inspectorului regesc, în curs de 6 săptămâni, se va raporta ministrului de culte și instrucțiune publică și se va putea propune admoniarea respectivei școli. (148—149)

În școlile populare cu limbă de propunere nemaghiară va îngriji inspectorul de școale oare se propune limba maghiară în orele săptămânale stabilite în planul de învățământ dat de ministrul de culte pentru școlile comunale cu limbă de propunere nemaghiară, pe care trebuie să-l observe și autoritățile confesionale. În școlile cu un învățător se vor întrebuiți pentru exercițiile de vorbire în limba maghiară 9 ore la săptămână, pentru scrisul și cititul în limba maternă și cea maghiară 8 ore. În școlile cu 2 învățători pentru aceste 2 studii 15, respectiv 13 ore, în școlile cu 3 învățători 17—19 ore, cu 4 învățători 20—25 ore, cu 5 învățători 18—24, cu 6 învățători 18—24 ore.

Față de învățătorul, care neglijă propunerea limbii maghiare inspectorul regesc de școale va proceda astfel: Dacă respectivul învățător are înțelegere de salar și cvinevenala dela lui pe motivul, că un atare învățător „a greșit contra folosirii stabilite prin lege a limbii statului” („az általános nyelvényben meghatarozott alkalmazása ellen vétett”) și astfel a comis delict disciplinar. Se va face deci arătare la ministrul de culte și instrucțiune publică și se va porni contra acestor învățători procedura disciplinară prin comisiunile administrative ca foruri competente.

Dacă în vr'o școală comună, ori confesională 2 învățători au fost succesiv amovați pentru neglijență culpabilă în propunerea limbii maghiare, o asemenea școală se va sistă și în locul ei se va întința școală de stat. Dacă învățătorul neglijent în propunerea limbii maghiare nu beneficiază întregire la salar și cvinevenala dela stat, ministrul la arătarea inspectorului va recerca autoritatea bisericească a respectivului învățător, ca să pornească procedura disciplinară contra lui. Dacă superioritatea bisericească în curs de 3 luni nu termină procedura ori sentința adusă nu o comunică în curs de 14 zile cu ministrul se va admoni școala. (§ 151.)

Orizontul politic tulburat se întuneacă însă din ce în ce tot mai mult. Luptele politice, ce se dădura pentru a câștiga dela coroană concesiuni naționale maghiare și în afacerile comunale monarhiei dualiste, din cari lupte și învălmășeli rezultară stări de „ex-lex”, schimbări de guvern, dizolvări de dietă, alegeri nouă, guvern neparlamentar, rezistență pasivă din partea unor municipii, suspendări de autonomii, scandaluri politice, amenințări cu absolutism, împiedecară punerea în aplicare a celor două ordinațiuni ministeriale.

Prin numirea, în primăvara anului 1906, a unui ministeriu din partidele opoziționale aliate, constelațiunile politice se schimbă însă în defavorul nostru. Noul guvern de coaliție, reluă firul întrerupt al reformei învățământului popular în direcțiune de a asigura și accelera procesul de asimilare al popoarelor nemaghiare Preful împăcării între coroană și „națiune” îl plătirăm iarăș noi.

Ministrul de culte și instrucțiune publică al noului guvern, numit și guvern „național” prezintă dietei, la începutul anului 1907, un proiect de lege referitor „la raporturile de drept ale școalelor nesusținute de stat și la competențele învățătorilor aplicați la aceste școli”.

Îndată ce s'a dat publicității acest proiect de lege, metropolitul Ioan Meșianu convoacă consistorul metropolitan, care întrunindu-se în Sibiu, elaboră o reprezentățiune cătră guvern și însărcină episcopatul bisericii noastre a o prezenta ministrului de culte în persoană, cerând și cu grai viu luarea proiectului dela ordinea de zi și prelucrarea lui din nou cu ascultarea autorităților confesionale susținătoare de școale și luarea în dreptă considerare a justelor pretențiuni și observări. (Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

Majestatea Sa regina Maria, însoțită de principesele Elisabeta și Mărioara, a plecat în străinătate. Suverana va vizita curțile regale din Londra și Roma și va sta și la Paris.

Evacuarea Banatului. Sârbii au primit din partea antantei ordin să evacueze Banatul, pe care-l vor ocupa trupe franceze.

Adunările poporale dela Sibiu. În Marția și Joia trecută s'au ținut la Sibiu două adunări mari populare pentru a protesta în contra omorurilor și teroarei puse la cale de soldații republicei maghiare. În ziua primă s'a hotărât, respective au cerut cu insistență mutarea liniei demarcaționale, și intervenirea la puterile Ententei pentru a permite ocuparea tuturor teritoriilor românești. Adunarea a fost impozantă, a vorbit frumos asesorul Nic. Ivan, presidentul adunării, apoi dl Andrei Barseanu și alții. Au mers la generalul Moșoiu și la Consiliul Dirigent, dela cari au cerut intervenire imediată.

Fiindcă Joia trecută dimineața a sosit la Sibiu colonelul francez Troussou s'a ținut o a doua adunare de protestare, la care au luat parte pe lângă cei din Sibiu și învățătorii dela congres, mulți țărani de prin jurul orașului. Au mers la colonel o delegație, au cerut sprijinul dela sora noastră Franța, au cerut mutarea liniei demarcaționale. Colonelul a răspuns și a spus că ententa a fost rău informată și dnealui ca trimisul generalului Franchet d'Esperay va raporta imediat și va cere dela consiliu de război din Versailles mutarea liniei și aparierea Românilor asupra cărora a năpustit orgoliul unguresc.

Studentimea română din Sibiu de asemenea a protestat, dar rezoluția are niște note disonante. Tineretul e tot tineret și n'ai ce face. Nu prea cunoaște marginile.

Premiul Nobel s'a acordat celebrului scriitor francez Romain Rolland. El a donat suma spre scopuri filantropice.

„Revista inginerilor români” este titlul noului organ al Reuniunii Tehnicilor Români. Apare de două ori la lună. Redactor dl Victor Vlad.

Cai pentru armata română. Guvernul englez a promis României un număr mare de cai, pentru preluarea cărora au plecat la Salonic vre-o 10 comisii militare.

În Cluj au fost deținuți 5 ovari, cari falsificau stampilele și subscrierile șefilor de resort dela consiliul dirigent din Sibiu. Acești precu-nași fabricau legitimații și permisiuni de tot felul și le vindeau cu câte 500 cor. în sus.

Academia de agronomie din Cluj a trecut sub controlul Consiliului dirigent. S'a luat la inventar cassa și arhiva. Corpul profesoral a fost rugat să continue mai departe cu prelegerile, ceea ce a și făcut.

Emigrarea Jidanilor. Între Jidani din Ardeal se face propagandă pentru emigrarea lor în Palestina. În Cluj s'a organizat un oficiu central, care consemnează pe cei ce vreau să emigreze. S'au însinuat până acum câteva sute de familii.

Preful aurului s'a ureat din nou. În Viena se vinde un kgr. de aur cu 11.000 cor., iar argintul cu 760 cor.

Urmările bolșevismului. Numărul populațiunii a scăzut în Petrograd cu 35%, iar în Moscova cu 60% sub domnia de un un a bolșevistilor.

Numărul Românilor de pe valea Timocului. Români din nord-ostul Sârbiei locuiesc în patru județe în Kraina, Pozarevac, Morava și Timoc. Numărul lor e trei sute de mii. Iată cum ajungem la cifra aceasta, pe baza statisticilor sârbești. În 1846 au fost după statistica oficioasă în regiunile aceste 97.215 Români. În 1850: 104.343, 1866: 149.713, 1895: 159.510. În 1900 scade rapid, fără de nici o cauză, căci nici emigrări, nici ceva catastrofă naturală în anii aceștia nu s'au înregistrat, numărul lor la 122.429. Evident deci, că aici numai falsificarea statisticeii din punct de vedere sârbesc poate fi la mijloc. Luând ca bază statistica sârbească din 1866 și coeficientul creșterii populației române, tot pe baza acestei statistici vechi, încă nefalsificate, ajungem pentru timpul de azi la numărul de 300.000. — Avem și alte probe pentru a dovedi, că numărul acesta e un minimum. Învățatul Kanitz a constatat, că în județul Pozarevac în anul 1816 au fost 59.525

Români, pe când statistica sârbească înregistrează numai 41.457 Români. O diferență deci de 33 %. D-l Vălsan află în 1912, că numărul Românilor e 260—300.000. Urmele acestei populații le aflăm deja la începutul secolului al 14. La tot cazul Români de pe valea Timocului nu sânt o cantitate neglijabilă.

Avere austro-ungară în Ucraina. Vor fi fost mulți ofițeri și soldați români cu trupele austro-ungare în Ucraina. Cătră aceștia ne adresăm în numele Consiliului național român din Viena, ca să trimeată pe adresa acestui consiliu (Wien, I. Kriegsministerium) pentru secția de liquidare sau pe adresa: Orientabteilung des liquid. Kriegsministeriums, Wien, I. Stefansplatz 3, toate datele cunoscute despre averi austro-ungare ce au rămas în Ucraina pe urma retragerii trupelor de acolo. Aceste date sunt foarte importante și pentru noul stat român, care va prelua părțile convenite din toată averea monarhiei pe sama Ardealului și a Bucovinei.

Ce condiții de pace ar fi dictat Germania? Acum, când unii Germani se plâng de asprimea condițiilor de armistițiu și neadmiterii lor la conferința de pace, dacă ea ar fi eșit învingătoare, Conte Bernsdorff, fostul ambasador al Germaniei în Statele-Unite — sigur bine informat, a publicat cele mai importante condiții, pe cari Germania le-ar fi impus Franței. Iată condițiile: 1) Cedarea tuturor coloniilor franceze, 2) Cedarea teritoriului din nord-estul Franței, 3) O indemnizație de 10 miliarde 4) Mărfurile din Germania trecute în Franța au să fie scutite de taxe vamale în timp de 25 de ani, iară asupra produselor din Franța importate în Germania se vor pune taxe din partea statului german. 5) Pe timp de 25 de ani în Franța se va desființa serviciul obligator de miliție, 6) Toate fortificațiile franceze au să fie distruse, 7) Franța trebuie să predeie 3 milioane puști, 2000 tunuri și 40,000 cai, 8) Acordarea de drepturi speciale brevetelor germane în Franța, 9) Franța să renunțe la orice alianță cu Rusia și Anglia, 10) În schimb Franța are să lege pe 25 de ani o alianță cu Germania.

Ravagiile bolșevicilor. Arhiepiscopul din Omsk, Silvestru și șefii bisericii ortodoxe, a adresat un mesagiu circular diferiților șefi ai bisericilor din orient și occident. Mesagiul aduce date despre masacrurile și jafurile comise de bolșevici asupra creștinilor și bisericilor.

Fuziunea „Ligei Culturale” cu „Asociațiunea” din Ardeal. D-nul Nicolae Iorga a declarat unui corespondent al ziarului „Patria” următoarele: „Am hotărât să convoc congresul Ligii culturale și să propun în acest congres fuziunea ei cu „Asociațiunea” transilvană. Amândouă societățile vor forma o singură societate, care va avea câte-o ramură în vechea Românie — fosta „Liga culturală și una peste munți — fosta „Asociațiune”. Rostul acestei societăți nu va fi acela de studii științifice originale, rol care revine Academiei, ci un rost de răspândire a culturii în straturile adânci ale poporului care va trebui să fie chemat la o viață culturală artistică și sufletească superioară.

Averile Habsburgilor se sevestrează. Austria-germană și Boemia a luat în stăpânire averile familiei împărătești a Habsburgilor. Venitele averilor din Ungaria ale regelui și curții regesti au fost duse la Viena. Cu această ocaziune s'a constatat, că fostul împărat Francisc Josif I a rămas dator cu suma de 27 milioane ce ar fi trebuit să o plătiască în vistieria statului pentru zidirea palatului regal din Buda. Deasemenea s'a dovedit, că regina Zita a primit ajutor de război ca și femeile ale căror bărbați au fost în război; suma ajutorului de război al reginei se înțelege că a fost uriașă. Iar arhiducele Frideric, cel mai bogat arhiduce austriac, a primit diurne câte 75.000 coroane la zi sub titlul spese de călătorie.

Împăratul s'a îngrijit de alimente. În pivnița palatului imperial din Berlin au aflat foarte multe alimente ascunse. Se știe că împăratul Wilhelm pe timpuri își schimba biletele de alimente ca oricare cetățean. Lăsând să creadă că nu dispune de provizii. Fostul împărat este acuzat ca ascunzător de alimente.

Femei la judecatorie. La un tribunal din Budapesta — în urma egalizării femeii cu bărbatul — s'au numit și două femei ca judecătoare. Doamna Szegvári și d-șoara Maria Wlach. La prima judecată, judecătoarele au condamnat

la 150 coroane despăgubiri pe un burghez care a scris în cartea servitoarei lui că „n'a fost corespunzătoare”.

America creditează Italia și Belgia. S'a votat un nou credit de 7,500.000 dolari pentru Italia și 40 milioane pentru Belgia. Suma creditată până acum de Statele Unite aliaților depășește suma de 8,674.324.000 dolari.

Internarea fostilor ministrii. Guvernul republicii maghiare a hotărât darea în judecată a tuturor miniștrilor din timpul războinului, precum și a diferiților fruntași și politici și șefi de partide, cari au avut rol important în provocarea și prelungirea războiului. În acest scop se va alcătui o lege specială. Săptămâna trecută au fost arestați și internați foștii ministri Szurmay și Sztéryni.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor

Aviz.

Se caută un candidat de preoție, care pe lângă aplicare în cancelaria consistorială, să fie instituit pe restul anului școlar curent, eventual și pe mai departe, de catihet la două școli civile de băieți aici în oraș. I-se va statori remunerație corăspunzătoare. -- *Consistorul eparhial.*

Concursuri.

În temeiul ordinațiunii Ven. Consistor Nr. 2309/șc. 1918, pentru îndeplinirea postului **învățătoresc-cantoral** dela școala confesională ort. română din comuna **Roșia** (com. Bihor) se deschide concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu aceasta stațiune sunt: 1. Salar fundamental dela parohie 1000 coroane. 2. Locuință în natură, intravilan și grădină de legume în estenziune de 1 (un) jugăr și 20 stânjeni. 3. Venitele stolare legale dela credințioși. 4. Relut de lemne pentru sala de învățământ zece (zece) metri. 5. Diurne și spese de călătorie la conferințele învățătoresci în suma de 30 (treizeci) coroane, dacă va lua parte. 6. Competința de pășune și pădure urbană școlară, având învățătorul să provadă strana necondiționat, fără altă remunerație. Eventualul ajutor de stat.

Cei ce doresc să ocupe acest post, sunt avizați ca cererile lor ajustate în regulă și adresate comitetului parohial să le înainteze P. On. oficiu protopopesc ort. român al Beiușului, în Pocola, având respectivil să se prezinte în vre-o Duminecă la sf. biserică din Roșia, pentru ca să-și arate dexteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 12/25 Ianuarie 1919. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: **Petru E. Papp**, protopop.

—□—

3—1

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Arad-Gaiu**, se publică concurs în organul diecezan „Biserica și Școala”. Emolumentele sunt: 1. Bir protopesc: dela fiecare număr de casă cu pământ o măsură (30 litre) de grâu. Ceice n'au pământ răscumpără birul în bani după prețul curent (maximat), dela zileri câte 5 cor de familie. 2. Stolele îndatinat. 3. Locuință în natură. 4. Eventualul ajutor dela comuna politică și eventuală întregire dela stat. pe cari însă parohia nu le garantează.

Alesul va avea să catehizeze la școala parohiei și la școlile străine din comună.

Cererile de concurs, ajustate cu toate documentele recerute pentru parohii de clasa a doua (II) și adresate comitetului parohial din Arad-Gaiu au să se înainteze Preaonoratului oficiu protopopesc gr.-ort. rom. din Arad până la 12/25 Martie a. c., inclusive, iar petenții în termenul concursual — observând prescriesele regulamentare — și pe lângă prealabilă încunoștințare a protopresbiterului vor avea să se prezinte în sf. biserică din Arad-Gaiu în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arată dexteritatea în rituale și oratorie, — iar încât vor fi din altă dieceză vor avea să dovedească, că pentru a recurge au consimțământul Consistorului respective a Episcopului diecezan.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Traian Vașian**, protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III din **Voivodeni** (Körösvajda) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organ oficios „Biserica și Școala.” Emolumentele 1. Ca parohială cu grădină și supraedificate. 2. Șes parohială (16 jug. catr. pământ arător) după darea o va plăti alesul. 3. Stolele legale. 4. Bir legal. 5. Întregirea dotației dela stat, pentru ca parohia nu garantează.

Alesul se va îngrijii de curățirea și ținerea în ordine a edificiilor parohiale și a gardului de grădina parohială.

Alesul va avea să catehizeze elevii școlari fără altă remunerație.

Reflectanții au să-și înainteze recerșele adjutate regulamentare și adresate comitetului parohial Oficiului protopresbiterial gr.-ort. român din Buter având în termenul concursual a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Voivodeni.

Reflectanții din alte dieceze pe lângă litera demisionale trebuie să alăture la documente: act despre concursul Arhierului Diecezei noastre ori al Ven. Consistor, că pot competi la această parohie. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu **F. Roxin**, protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii **învățătoresci cantorale** din comuna **Căprioara** (Kapuvár) cōttul Carășeverin prin aceasta se deschide concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Școala.”

Emolumentele încopciate cu postul învățătoresc sunt:

1) Salar în bani dela comuna bisericească 1000 cor.;

2) 2 jughere pământ fanaț în preț de 2000 coroane;

3) Scripturistica 20 cor. 4) Pentru participarea la conferință 20 cor. 5) Cvarț și grădină în natură. 6) Venitele cantorale obicinuite.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ, precum și ținerea în curățenie a edificiului școlar pe dinafară se îngrijește comuna parohială bisericească, iar încălzirea și curățirea tocnișelor învățătoresci cade în sarcina învățătorului ales.

Întregirea recerșă a salarului în senzule gilor în vigoare se va cere dela stat.

Dela învățătorul ales se recere să conducă strana, să instrueze școlarii, în cântările bisericești să-i conducă și supravegheze în dumineci și săbători la sf. biserică și alte funcțiuni liturgice.

Reflectanții la acest post se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică din Căprioara pentru a-și arată dexteritatea în cântare și tipic, iar cererile de concurs, ajustate cu toate documentele recerute pentru parohii de clasa a doua (II) și adresate comitetului parohial din Căprioara vor înaintă On. Oficiu protopresbiterial din Lipova.

Din ședința comitetului parohial gr.-ort. român din Căprioara (Kaprevár) ținută la 1/14 Decembrie 1918.

Iuliu Lăzărescu, președ. *Ioachim Toma*, notar.

În conțelegere cu **Fabriciu Manuilă** protopresbiter și inspector de școli.

—□—

Aviz.

Secția propagandei naționale s'a îngrijit ca să apară în curând **colecții de cântece naționale**, azi de mare trebuință pentru fiecare comună românească. Publicația se face în broșuri separate, ca: 1. Cântece naționale pentru 2 voci (școlari) preț 6 Cor. 2. Cântece naționale pentru cor de bărbați preț 10 cor. 3. Cântece naționale pentru cor mixt preț 12 cor. Cheltielile cu posta subînțelese în preț. Broșurile se în lucrare și apar în termen de 2—3 săptămâni. Fiecare comună românească să grăbească să comandă fără întârziere trimițând prețul la adresa: **Dr. Ioan Suciu**, Sibiu strada Cisnădiei Nr. 4. etajul I. Nr. 46. Venitul curat al acestor întreprinderi este menit pentru augmentarea „Fondului pentru propaganda românească”. Sibiu 18 Dec. n. 1918. *Secția Propagandei Naționale*

—□—

10—